

Naši dopisi.

Z Dunaja 17. junija. — Katerega narodnjaka ne bi bila prešinila radostna brzjavna vest, da bode (kakor so pokazale uže volitve za kmetske občine, mesta in trge) v prihodnjem deželni zboru v „beli Ljubljani“ pretežna večina zopet národna — slovenska. Slava vrlim národnim volilcem, ki so pokazali vsemu svetu sijajno, da je na Kranjskem Slovenec gospodar, in da se je bila poprejšnjega deželnega zbora večina dosegla samo — po krivih potih. — Iz vsega srca pozdravlja izvoljene gg. národne poslance vseh stanov, upamo pa trdno, da bode med njimi v glavnih stvaréh vedno sloga — sloga — sloga; saj pomnimo še vsi, v kolik kvar nam je bil nekdanji razdor. Ne zabimo tega nikdar! — Samo s krepkim in složnim delovanjem utegnejo se národu slovenskemu priboriti pripadajoče mu pravice, katere mu je kratil nesramni tujec toliko let, ter mu jih krati še vedno.

Čujem, da so spoznali tukaj na „merodajnem mestu“ naposled, da bode za rabo slovenskega jezika pri „dotičnih“ sodiščih treba ustvariti vendar tudi **zákon** (postavo), kakor se je zgodilo uže za Dalmacijo in Primorje, in to brž, ko se zbere zopet državni zbor. — Znani dvorski svétnik g. Kromer pojde pa — pravijo — skoro v pokoj, zato ker so mu preveč oslabele oči, in je uže doslužil.

Jako težko pričakujemo tukajšnji Slovenci „Matičinih“ knjig za l. 1882. in 1883., zlasti pa „Spomenika“, ki slišimo, da bode tako krasen, da je Slovenci nismo še imeli tako krasne knjige. Narodnjak.

Iz Gorice 18. jun. (Izv. dop.) — Sovražnik seje ljuško med slovenske volilce na Goriškem, in nič dobrega ni slišati o edinosti zaupnih mož na kmetih. Baron Depretis, trž. namestnik, pride zdaj večkrat v Gorico, in kakor vidimo, je prav dobre volje. To je znamenje, da volitve se bodo vršile prav po njegovih željah. Lah pa so se začeli uže v pest smijati, ko so zapazili, da naši volilci delajo v svoji kratkovidnosti za laško stranko. Depretis in Lahoni se zanašajo, da dobijo nenavadno večino na svojo stran, in uže poštrevajo na laški strani sto tisoč in sto tisoč goldinarjev, katere jim bo prihodnji deželni zbor — brez upora dovoljeval za uravnanje Soče na Furlanskem. Uže preštrevajo poviške in velike doklade, katere bodo morali Slovenci dodajati Lahom na dobiček. V tem laška stranka agituje, da bi naše volilce iz velikega posestva pridobila, in se ob enem škodoželjno smeje, češ, da Slovenci tudi v prihodnjem deželni zboru ne proderejo s širšo volilno pravico, da-si bi tudi Lahom koristila. Prave „italianissime“ hočejo Lahi spraviti v deželni zastop, in da bodo naše veleposestnike opeharili, računijo tako gotovo, da uže zdaj prorokujejo, kako smo Slovenci popolnem pri kraji z najmanjšim vplivom v deželni zboru.

Dobro, dobro, gospoda slovenska, sinovi slovenskih mater! le pokažite svojo trmo, čas pride, ko se spečete, če tudi nameravate národu, ubogemu ljudstvu še prej hudih ran zasekati. Pa ali ni možaka več med nami, ki bi imel toliko moči, da bi še v poslednjem hipu národu pokazal resnično nevarnost, v katero ga tiramo? Ali je možno ljudstvo zapeljevati, da bo moralo prenašati še večja bremená na davkih in ostati še vedno pod političnim varstvom naših najhujših nasprotnikov?

Rojaki! pozabite vsako zamero ali netaktnost in neokretnost, če se je kod prikazala od strani domačih móž, združite se za prave domačince, kakor so jih Vam javno priporočali, in volite enoglasno, tudi ko bi poedinci med vami bili vneti za druge kandidate. Zdaj

se držite discipline, samo da sebe in národ rešite hude škode in nevarnosti. Povejte rajši po volitvi, kar Vas zdaj tišči; očitajte pozneje, če so Vam krivico naredili domačinci! Rešite se najprej sovražnikov; domače nerednosti potem laže popravite. In tako upamo, da se še za časa zedinite, sosebeno tudi v velikem posestvu, in da je sovražnik računil vendar — brez Vas. Disciplína velja in edinost naj vlada med Vami. Pokažite se kot zreli možje!

S Krasa 17. jun. (Izv. dop.) — Navadno pretresa skalovje sivega Krasa samo naravni vihar, zloglasna burja; a zdaj pred deželnozbornskimi volitvami hrúje v komenskem in sežanskem okraji še drug vihar, vihar srditega volilnega boja. V Komnu, v naravni kraški metropoli, sta trčila skupaj ta dva nasprotna vetrova enake jakosti: polovica kraških županov in drugih odločujočih mož se je odločila za kandidata č. g. župnika Silo, polovico indirektno pa za g. Mohorčiča. Da bi se disciplina národnih volilcev ne rušila ter da bi se volitev enoglasno izvršila, odpovedal se je blagodušno g. Sila vsaki kandidaturi. Uverjeni smo mi, kakor drugi, kolikor g. Mohorčiča poznajo, da bo tudi on enako blagodušno ravnal in s tem slovenskemu svetu javno in dejansko dokazal, da ni tak častilakomnik, kakoršnega ga nekateri črnijo. Uverjeni smo, da bode naklonil svoj mogočni vpliv in svoje glasove možu, za katerega se bo odločila večina volilcev. Ta mož pa je in mora po naših mislih biti samo g. Bogdan Trnovec, sodnik v Sežani. Blago srcé, izredna nadarjenost in učenost, neomahljiva značajnost in eneržija krasijo tega moža, za katerim je plakala tužna Istra, katero je nedavno zapustil, da bi se povrnil v svojo ožjo domovino. Ker je živel uže pred več leti na Krasu, pozna morda bolje kot vsak drug rane in potrebe kraških volilcev; kot sodnik je po osnovnih ali glavnih postavah neodvisen in samostojen. Memogredé omenim, da so politično jako zreli Nemci na Českem pred nekoliko dnevi postavili dva okrajna sodnika za kandidata. Da bi bil goriški volilni odbor proti takemu poslancu, ni verjetno, kolikor bolj se ravno ta odbor zanaša, da se Kraševci še v zadnjem hipu zedinijo za vrednega zastopnika; še manj verjetno pa je, da bi ne bil gosp. Trnovec po godu g. Mahorčiču in Sežancem, ki so g. Trnovcu čestitali, ko se je povrnil na Kras. Naj bode toraj blagi ta sodnik mavrica, ki se spne nad sovražnima taboroma kraških volilcev, ter naj jih združi v miru in spravi! Sivi Kras pa bode samega sebe častil, ako pridruži dosedanjemu poslancu dr. Abramcu še drug biser národnega zastopnika ter voli enoglasno sodnika — pesnika, g. Trnovca.

Naj gospodje kraški volilci blagovolé ta svoj nasvet resno prevdariti! — Sicer pa, kdor pozna boljšega kandidata, naj ga imenuje!

Od gorenjske strani. (Nekaj šolskega.) Bliža se za našo deželo silno imeniten čas, čas prihoda presvitlega Veličanstva — cesarja. V „Učit. Tovaršu“ št. 10 brali smo, da se bode 11. dan julija praznovala šeststoletna slavnost po vseh šolah na Kranjskem s tem, da bodo imeli učenci šolsko sv. mašo, potem pa slavnost v šoli z govori, s petjem itd. Ta dan neki tudi ne bo šole. To je uže vse prav, in gotovo zgodilo se bo povsod z največim navdušenjem. Kakor se uže samo po sebi razume, morajo biti gg. učitelji ta dan vsaj dopoldne doma. Usojamo se vendar vprašati: kako bo pa naslednje dni? 12. dan julija je sicer četrtek, tedaj prost dan; a kaj je to zlasti za bolj oddaljene gospode učitelje! Mnogi izmed njih zarad daljave še en dan v Ljubljano priti ne morejo. Slišali smo nekdanj iz ust starega moža praviti, da so se o priliki neke dunajske oblege dijaki tako hrabro vdeležili obrambe, da jim je

svitli vladar privolil v nagrado sedem-letne počitnice. No, to je bila pač gotovo le nedolžna šala. Ako pa izrečemo željo, naj bi bil vse dni, kar časa bodo bivali presvitli Cesar ta bart v deželi naši, tudi splošni šolski praznik, ter oddih od ukov za učitelje viden človek ne bo očital, da se zahteva preveč. Dovolj in mladino, menimo, da nam noben pameten in prežalostno bi bilo res, ako bi učitelji o dnevih, ko se bodo v deželi naši vršile tako prelepe in velikanske slovesnosti, morali sedeti doma, in bi se edino le njim ne privoščila sreča, videti obličje presvitlega Vladarja in Cesarja. Ako se otroci celó dolgo šolsko leto nič ne naučijo, se gotovo tudi od 12. do 17. julija vsega ne bodo. — Želja ta — tako mislimo — našla bo ugoden odmev gotovo ne le v srcih gg. učiteljev, ampak tudi pri vseh prijateljih nedolžne mladine, in sploh pri vseh istinitih rodoljubih. Se bo li spolnila? Upajmo!

J. L., učitelj.

Od sv. Vida nad Cerknico 14. jun. (*Koristne gorske rastline zoper gadij pik.*) „Zlata roža“, „zlata klobuk“; (*Türkenbundlilie* ali *Türkenbund*, ker je njeni cvet turškemu turbanu podoben, nazaj zavihan, „*Lilium Martagon*“.) Ta rastlina ima jajčasto, z rumenimi luskami pokrito čebulo, in 2 čevlja visoko stehlo z v vretencu stoječimi suličastimi listi. Vrh stebela stojé v rahlem grozdu lepi kimasti cveti. Cvetnih listov je po 6, ki so nazaj zavihani in mesnate ali vijolčaste barve s škrlatno rujavimi lisami. Prašnikov ima tudi po 6; toraj spada po Linnejevi sostavi v šesti razred (*Hexandria*) med lilije. Zoper gadij pik se ta rastlina tako rabi: Vsa rastlina se razreže in malo stolče, ter njeni sok med mleko stisne in to pije. Živini se pa daje drobno zrezana z mlekom vred povžiti. V dveh ali treh urah zginejo vsi nevarni nasledki ostrupenja.

Še bolj znana *Astramontana* se tudi rabi zoper kačji pik in se tako napravi: Rastlina se vsa drobno razreže in v vinski cvet ali špirit dene; tako napolnjena steklenica se več dni na solnce postavlja, da špirit vso zdravilno moč rastlini izsrka, in potem tak špirit dá piti živini ali človeku. Ti dve koristni zdravilni rastlini rastejo po bolj visokih hribih; zato tudi tukaj pri nas.

14. dne t. m. je tukaj na neki žagi 15 let starega fanta jarm, kjer je žaga napeta, tako zeló pod brado vdaril, da je prec mrtev bil. Pred dvema leti je tukaj žaga pogorela, ki je tudi žagar zgorel in v malo urah žalosten konec storil. Ker se toliko nesreč na žagah zgodi, je pač potreba vsakemu bolj pazljivemu biti, in ne mladih fantinov na žagah samih puščati, ki se še nesreče ne znajo varovati.

Učitelj.

Iz Ljubljane. (*Po volitvah.*) Volitve v deželni zbor kranjski so končane, izid je zdaj znan; národna stranka šteje svojih pet in dvajset glasov, nasprotniki njeni šteli jih bodo k večjemu enajst. Zanimiva je bila volitev velikih posestnikov.

Večer pred volitvijo ponudil je grof Hohenwart nasprotnikom poravnavo (kompromis), da naj si izbere vsaka stranka po pet poslancev, pa samih velikih posestnikov, katere potem volijo vsi. Apfaltrernova stranka zavrgla je ponudbo s pretvezo, da je ona konservativna, ker noče nikakoršne spremembe deželnega reda ali deželnega volilnega reda, volila je tedaj vsaka stranka zá-se dne 15. in trajala je volitev od 10. ure zjutraj do 5. popoldne.

Narodnih volilcev koj začetkom ni bilo dosti navzočih, zato je uže pri volitvi komisije zmagala nasprotna stranka z večino dveh glasov, in zato se je potem pri vsi volitvi čutil nasprotni vpliv komisijske večine, in izid volitev bil je sad nasprotnih nam skle-

pov one večine. Glasov oddanih je bilo 100. Po 54 glasov, tedaj večino, so prejeli baron Apfaltrern, grof Blagaj, vit. Gutmannsthal, Karol Lukmann, bar. Schweigel, baron Taufferer, baron A. Zois, 52 glasov dobil je dr. Mauer, 50 glasov grof Thurn, Dežman in Schrey. 49 glasov dr. Jul. Wurzbach, po 46 glasov pa vsi drugi narodni oziroma mešani kandidatje: grof Lanthieri, bar. Lazzarini, dr. Ahačič, J. Sevnig, Janko Urbančič, prošt Urh in Černič. Ker je po tem izidu pri prvi volitvi dobilo nadpolovično večino samo osem poslancev, volila sta se v drugič še dva, in pri drugi volitvi dobila sta Dežman in Schrey po 45 glasov izmed 82 (narodnih volilcev je mnogo odšlo) in tako so prodrli vsi Apfaltrernovi kandidatje. — Toda razmera glasov naših 50, nasprotnih 54, navdaja nas z gotovo nado, da je bila to zadnja zmaga Apfaltrernova v kranjskem velikem posestvu, ako smo modri — složni.

Ves izid volitev pa po izvzetih treh zadnjič omenjenih okrajih je bil tak, da so bile volitve sijajne, kakor jih nima lahko pokazati druga dežela, ker izmed 25 naših zastopnikov voljenih je 10 soglasno, namreč volili ste soglasno: mesto ljubljansko in trgovinska zbornica svoje 4 poslance, enako tudi mesta: Kranj z Loko in Idrijo 2 poslance; selske občine pa v okrajih Radoljica, Kranj in Loka, pa Vipava z Idrijo skupaj 4 poslance. Ako tedaj po volitvah vsem častitim volilcem kličemo: Slava Vam! kličeno pa še posebej volilcem onih volilnih okrajev, kjer smo dosegli po izgledni disciplini sijajne soglasne volitve: Slava še posebno Vam, ves narod je ponosen na Vas!

— (*Nova volitev v deželni zbor.*) Gospod Jože Kušar, predsednik trgovinske zbornice, odložil je svoje poslanstvo za deželni zbor, in pri novi, včeraj zvečer ob 6. uri dovršeni volitvi trgovinske zbornice bil je na njegovo mesto s 14 glasovi soglasno izvoljen sedanji deželni glavar Gustav grof Thurn. — Mi se po vsem vjemamo s to izvolitvijo, ker novoizvoljenec ne more prezirati, kje stojé njegovi volilci, je pa ta volitev tudi dokaz spravljivosti naše narodne stranke, po kateri gotovo vsi deželi enako koristi, kakor tudi sama sebi.

— (*Nov deželni zbor kranjski*) začne svoje zborovanje dne 25. t. m., prihodnji ponedeljek. — Bog daj srečo!

— (*Vinorejce in vsakovrstne druge domače gospodarje opozorujemo*), da se bodo pri predstoječi naši razstavi goveje živine in strojev za poskušnjo prodajali tudi vsakovrstni domači pridelki jedi in pijač: vino, žganje, sir, surovo maslo, klobase, salami itd., se ve da samo stoječim gostom. Kdor bi se želel vdeležiti v poskušalnicah s prodajo takih izdelkov, naj se nemudoma oglasi.

— (*Za dr. Bleiweisov spominek*) doposlali so zadnje dni trije v Kaliforniji živeči Slovenci, g. Josip in Jakob Kočevar in g. Josip Konda doneske s prijaznim pismom. — Prav zeló nas veseli, da se tudi Slovenci v daljni Ameriki spominjajo pokojnega očeta Bleiweisa, in da tudi z doneski za njegov spominek spoštovanje skazujejo nepozabljivemu rodoljubu.

— (*Upravni odbor društva „Národni dom“*) nas je naprosil, naznaniti vsem onim gospodom, ki jim je poslal svoje srečke v razprodajo, da naj jih blagovolé pridržati, razprodajati in nerazprodane mu še le 15. decembra t. l. vrniti.

— (*P. n. volilcem okraja Radoljškega s Kranjsko Goro*) za soglasno izvolitev v deželni zbor in s tem mi skazano zaupanje izrekam najgorkejo zahvalo, v nadi,

da mi bode prav kmalu mogoče s p. n. volilci se osebno razgovoriti o posebnih zadevah za njihov okraj.

V Ljubljani 20. junija 1883.

Dr. Poklukar m. p.

— (*Razglas.*) Sklicevaje se na zadnjič objavljeni oklic zaradi stanovanj ob 600letnici naznanjamo slavnemu p. t. občinstvu, da naj stranke, ki hočejo takrat oddati svoja prosta stanovanja, in tudi tujci, ki želé stanovanje dobiti, se oglasé najdalje do 3. julija t. l., ker pozneje se ne bode oziralo na nobena oglašanja več. Tri dni pred prihodom Njih Veličanstva, to je 8. dne istega meseca se bodo stanovanja, katera se niso oddala, na razpolaganje vrnila.

Cena tem stanovanjem je od 3 do 12 gold. za sobo in za vsaki dan, ter se ima po naročilu v pisarnici mestnega magistrata naprej plačati.

Po poštnih listnicah se bo potem prejem prejetega zneska potrdil ter ob enem stanovanje odkazalo.

V Ljubljani dné 17. junija 1873.

Mestni odbor za stanovanje.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Došla je sèm v goste zdaj uže nad dve leti omožena španjska kraljica Marija Kristina, ki stanuje v palači nadvojvode Albrehta. Seboj ima kraljica dve hčerki. Cesar in vsa cesarska družina, ki jo ima zeló rada, napravljajo nji na čast velike družinske svečanosti. Z Dunaja podá se kraljica za nekaj časa v Francove toplice na Česko.

Deželni zbor niževstrijški obravnaval je Dienstelnov nasvèt o ljudsko-šolski postavi.

Tirolska. — Oni videmski mešetar, ki je Oberdanka vozaril z Laške na Primorsko, po imenu Sabbadini z Vidma, bil je pri nas vjet in zatožen zaradi veleizdajstva. Konečna obravnava pred porotniki pa se je dovršila ravno kar vsled sodnijskega naročila v Innsbrucku in veleizdajica bil je obsojen na smrt.

Dalmacija. — Volitve v deželni zbor so dokončane in „Narodni list“ radosten pozdravlja zmago narodne stranke proti srbsko-laški, ter temu izidu priklada toliko večjo važnost, ker je tu in tam vlada podpirala srbsko-laško stranko, zato pa tudi pričakuje, da bode vlada imenovala deželnega glavarja izmed hrvaško-na-

rodne večine, posebno tudi zato, ker je ravno ta stranka v državnem zboru vlado odločno podpirala, nasproti pa je Ivanić zmiraj med nasprotniki; Vojnović, dosedanji deželni glavar, pa nalašč ni prišel k glasovanju o šolski postavi.

Ogerska. — Pričela se je v Nyregyhazu konečna obravnava umorjene kršence Estere Solymoşy. Zatožba gre zaradi umora in zaradi podtikanja mrliča. Zatoženih je 15 oseb, prič se bode zaslišalo 115. Župan Nyregyhaški zahteva od prebivalstva, da med obravnavo ostane mirno nasproti judom. K obravnavi pozvanih je pet stenografov (hitropiscev), ki imajo skrbeti, da se ne zgreši nobena beseda obravnave. Vse radovedno pričakuje konca te zanimive obravnave.

Francoska. — Nekaj udov skrajne levice francoskega parlamenta in podpredsednik laške zbornice demonstrirali so na dan smrti Garibaldijeve za združenje Francoske in Laške.

Angleška. — V angleškem mestu Sunderland imeli so šolarčki preteklo soboto predstavo v gledišči „Victoriahall“; magnetizêr skazaval je svoje umetnosti. Po predstavi nameraval je učencem deliti nekaj daril; pri tej priliki zahrume otroci dol z galerij, drug pade čez družega, na enkrat nastane grozovita gneča na stopnicah in izmed 1200 učencev bilo je smrtno zadušenih 186 otrok.

Listnica vredništva. Gosp. J. N. na D.: Lepa hvala za poslano; zaradi slik, po katerih prašate, izvedeli do zdaj nismo še nič; zanesljivo pa se more izvedeti o eni pri gosp. grofu Lanthieriu v Vipavi, o drugi pa pri knezu E. Windisch-Grätzu v Slateneku pri Litiji. — K. je sam svoj največji sovražnik, pa ga ne zmodri nič. — Se li še kaj pokažete to poletje? — Gosp. F. Ž. v V.: Vaš dopis je moral izostati v zadnji številki, ker ga je prehitel bil uže drug, kakor ste videli. Ne zamerite nam tega!

Žitna cena

v Ljubljani 9. junija 1883.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 64 kr. — banaške 9 gold. 04 kr. — turšice 5 gold. 60 kr. — soršice 6 gold. 50 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 55 kr. — prosa 5 gold. 4 kr. — ajde 4 gold. 39 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 3 gold. 57 kr. 100 kilogramov.

Vabilo na naročbo „Novic“.

S koncem prvega polletja uljudno vabimo k naročbi „Novic“ brez družega priporočila, kakor da bodo „Novice“ tudi v prihodnje prinašale zanimivega, podučnega in novega, kar spada v njih delokrog, odkar izhajajo. V političnih vprašanjih hodile bodo pa enako trdno svojo staro pot — in se neomahljivo držale starega našega gesla: za vero, dom, cesarja!

Pri tej priliki izrekamo tudi vsem p. t. gospodom dopisovalcem in sploh prijateljem „Novic“ najgorkejo zahvalo in jih prosimo tudi še daljne prijazne podpore.

Naročnina „Novicam“ ostane stara in veljajo z „Oglasnikom“ vred:

s pošto prejemane za vse leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.,
v tiskarni „ „ „ „ 4 „ — „ za „ „ 2 „ — „ za „ „ 1 „ — „

Za prinašanje na dom v Ljubljani po 40 kr. na leto več.

Naročnina naj se po najcenejši poti poštarских nakaznic pošilja pod naslovom Blaznikove tiskarne v Ljubljani.

Vredništvo in opravništvo „Novic“.

Odgovorni vrednik: Alojzij Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.